

Павлодар мемлекеттік педагогикалық институты
2017 жыл

СӨЖ

Тақырыбы: Римдық құқық

Орындаған: Борашев А.С

Д 11 қ тобы

Тексерген: Кенжебаева Т. Б

Жоспар

- 1. Кіріспе
- 2. Рим мемлекетінің пайда болуы
- 3. Римдық құқық

Кіріспе

- Рим мемлееті өз алдына ең ірі және ең және ең мықты мемлекттердің бірі болған. Рим мемлекетінің тарихын оқи отырып біз бүгінгі күндегі мемлекеттер Рим мемлекетінің құрылымынан, саяси жүйесінен өзіне көп нәрсе алғанын көре аламыз. Рим патшалық, аристократиялық республикалық және империялық кезеңдерінде болсын кез келген мемлекетке болсын өзінің мемлекеттік құрылысын алуға үлгі бола алатын.
- **Рим мемлекетінің тарихи кезеңдері:**
- 1 кезең алғашқы қауымдық құрылымның ыдырау және құлиеленушілік мемлекеттің құрылу кезеңі (б.э.д 753 жылы Рим қаласының негізін қалаудан б.э.д 509 жылы соңғы патша тәккаппар Тарквийдің қудалауға дейінгі кезең)
- 2 кезең республика кезеңі (б.э.д 509-27 жылдары)
- 3 кезең монархия кезеңі (б.э.д 27 ж – б.э 476 ж)
- **Рим құқығы тарихының кезеңдері:**
- 1 кезең цивильдік немесе азаматтық құқықтың қалыптасуы және даму дәуірі. Ол кездегі рим құқығының азаматтық деп аталаты себебі бұл тек римдік азаматтарға ғана таралатын.
- 2 кезең рим құқығының гүлдену кезеңі. Бұл кезде цивильдік құқықпен қатар преторлық құқық пайда болады, оның ішінен жалпы халықтық және халықтар құқығы бөлініп шықты. Бұл құқық Римдік азаматтар мен шет елдік азаматтар арасындағы, сонымен қатар Рим мемлекетінің аумағында өмір сүруші шетелдіктердің өз арасындағы қатынастарын реттеген.
- Рим мемлекеті қалалық қауымнан қалыптасқан.

Рим мемлекетінің пайда болуы

Тарихшылардың айтуы бойынша Ежелгі Рим мемлекетінің пайда болуы б.з.д 7 ғасырмен байланысты. Басында ол тек Тибр өзенінің бойында орналасқан кішкене ғана жер өндеушілердің көшелері тар, кішкентай поселкісі болған. Кейін онда тас фундаметтер пайда болып, кейін ғана б.з.д 6 ғасырдан бастап тастан жасалған үйлер пайда бола бастаған. Б.з.д римдіктер халықтар (генсалар), одақтар (куриялар) және тайпаға бөлінді: рамн, тици, люцерлерге бөлінді. Қаланың басшысы рекс немесе патша болды. Жалпы Римде жеті патша болды: Ромуладан бастап Тарквинийға дейін. Осы кезде Римде патшалық кезең басталды деп есептеледі. Көптеген тарихшылар Рим мемлекетінің өмір сүруін бірнеше кезеңге бөлген болатын. Б.з.д 509 жылы Тарквиний билігі құлатылып қала басшысы болып Юний Брут сайланды. Осы кезде патшалық кезең аяқталып республикалық кезең басталды. Және ол 500 жылға дейін созылды. 27 жылдан бастап 476 жылға дейін Рим империялық кезеңді бастан өткерді.

Римдық құқық

- **Римдық құқықтың қайнар көздері:**

- 1. Римдық құқық кодификациясы әдет құқығы жазбасы түріндегі 12 кесте заңдары
- 2. Б.э 3 ғасырының соңында екі кодекс құрастырылды: грегориян және гормегениан кодекстері.
- 3. Б.э 483 жылы алғашқы ресми жүйелендіру Фиодосий кодексі қабылданды, мұнда б.э 4 ғасырдан бастап императорлардың конституциялары жинақталды.
- 4. Б.э 12 ғасырда рим құқығының соңғы жүйеленуі аяқталды, ол Юстиниан императордың тұсында жүзеге асырылды. «азаматтық құқық жинағы» Корпус Юрис цивилис деген атақа ие болды.

- **Бұл жинақ келесі негізгі бөліктерден құралды:**

- 1. институциялар рим құқығының қарапайым курсы. Бұл оқу мақсаттарына арналған, олардың негізгі қайнар көзі болып рим заңгері Гайдың шығармасы болып табылады. Өз күшіне 533 жылдың 21 қарашасында енді
- 2. дигестлер ескірген түсініктерді жою мақсатында рим заңгерлерінің шығарған шығарамаларының үзінді. Ол өз күшіне 533 жылдың 30 желтоқсанында күшіне енді

-
- 3. Юстиннаың кодексі 12 кітаптан құралған император конституцияларының жинағы. Бірінші кітапқа шіркеулік құқыққа қатысты конституциялар енген. 2-8 кітаптар азаматтық құқыққа арналған. 9 кітап қылмытық құқұқ. 10 кітап мемлекетті басқару туралы.
  - Рим мемлекетінің құқықтық қабілеттіліктері
    - 1. азаматтық құқұқ
    - 2. меншік құқығы
    - 3. неке отбасы құқығы
    - 4. мұрагерлік құқық
    - 5. қылмыстық құқық

Назар аударғандарыңызға рахмет